

GASTON & LEO
MET LACH EN TRAAN

Leesexemplaar

© 2023, Kobe Van Herwegen en Pelckmans Uitgevers nv
pelckmans.be
Brasschaatsteenweg 308, 2920 Kalmthout, België

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande en schriftelijke toestemming van de uitgever, behalve in geval van wettelijke uitzondering. Informatie over kopieerrechten en de wetgeving met betrekking tot de reproductie vindt u op www.reprobel.be.

All rights reserved. No part of this book may be reproduced, stored or made public by any means whatsoever, whether electronic or mechanical, without prior permission in writing from the publisher.

Bij de samenstelling van *Gaston & Leo* hebben wij teksten en illustraties ontleend waarvan wij de bron niet hebben kunnen achterhalen. Mogelijke rechthebbenden kunnen zich tot de uitgever wenden.

Omslagontwerp en vormgeving: Filip Coopman (tinxz.be)

D/2023/0055/82
ISBN 978 94 6401 457 0
NUR 671

pelckmans.be

 facebook.com/pelckmans.be

 twitter.com/Pelckmans_be

 instagram.com/pelckmans.be

KOBE VAN HERWEGEN

Gaston & Leo

*met lach
en traan*

P E L C K M A N S

Nog niet zij aan zij, maar wel al samen op het podium van de Antwerpse Ancienne Belgique.

Alle anekdotes en quotes in dit boek komen voort uit de honderden interviews die Gaston en Leo gaven tijdens de hoogdagen van hun carrière.

INHOUD

Voorwoord: Stijn Coninx	11
Voorwoord: Frank Van Laecke	13
Inleiding: Kobe Van Herwegen	15
1. Leo Martin	19
2. Ancienne Belgique	37
3. Gaston Berghmans	51
4. Partners in crime	71
5. De geur van vinyl	89
6. Kluchten en blijspelen	101
7. Het witte doek	113
8. De hoogdagen	131
9. Gaston zonder Leo	145
Nawoord: Rene Vlaeyen	153
Dankwoord	155
Index	157
Bronnen	164

De slappe lach op de set van Zware Jongens.

VOORWOORD | Stijn Coninx

Je beseft soms pas later welk voorrecht je hebt gehad om mensen te ontmoeten en met hen te kunnen samenwerken. Zo is mijn kennismaking en avontuur met Gaston Berghmans en Leo Martin een van de mooiste herinneringen uit mijn hele filmcarrière.

In 1983 vroeg Robbe De Hert me als eerste regieassistent voor de film *Zware Jongens*. Als jonge knaap leerde ik, zoals velen, Gaston en Leo kennen via de televisie, maar hun oudejaarsspecial van 1981 was op mijn netvlies blijven plakken. Het was een verademing om met deze twee grote heren kennis te maken. Ondanks hun enorme ervaring en groot succes waren de eenvoud, ernst en professionaliteit, maar ook het enthousiasme en de nieuwsgierigheid voor hun werk zeer bijzonder. Robbe had me de kans gegeven om het scenario creatief mee in te vullen. Omdat ik zelf tapdansles volgde, verwerkte ik een tapdansscène in de gevangenis. De voorbereiding met Gaston en Leo was hilarisch en als jonge kerel voelde en kreeg ik het vertrouwen van deze fantastische artiesten. Het productplacement om de film te financieren was totaal over de schreef en werkte iedereen op de zenuwen, maar gelukkig gaven Gaston en Leo er telkens een kwinkslag aan, maakten er grappen rond en relativeerden waar nodig. Alleen toen Leo zich midden op een stormachtige zee overeind moest houden op een heen en weer slingerende boot en Gaston vanop het grote Sealife-schip met openstaande luiken moest overstappen, was de lol er even vanaf. Terecht, want na de ramp met de Herald of Free Enterprise enkele jaren later werd het pas duidelijk wat we daar op zee hadden uitgespookt, en werd zoiets ondenkbaar...

Gaston en Leo waren voor mij op de eerste plaats zeer fijne mensen, niet omdat ze perfect waren, maar omdat ze geen komedie

speelden in het leven, alleen op de planken en op het scherm. Leo maakte grappen over zijn bescheidenheid en Gaston dweept met zijn ijdelheid. Ze waren de Vlaamse Laurel en Hardy en ongetwijfeld ons grootste komische duo. Ze hadden niet de pretentie om politieke of maatschappelijke statements te maken of hun persoonlijke mening jaarlijks uit te bazuinen en de wereld te verbeteren. De fijngevoeligheid waarmee ze de gewone mensen observeerden, aanvaardden en relativeerden, werd met de grootste ernst en onschuld uitvergroot en overgoten met heerlijke humor en een schitterende timing. Ze waren er niet op uit mensen te kwetsen, te schofferen of belachelijk te maken, maar om iedereen te doen lachen en de ernst van het leven even te doen vergeten: clowns van de bovenste plank, van en voor het volk, met een lach en een traan, die elkaar bleven verrassen en zich amuseerden.

Er zijn woorden tekort om het muzikaal talent van Leo te omschrijven en de heerlijke verbeelding en verwondering in de ogen en gekke trekken van Gastons gezicht af te lezen. Twee kunstenaars om nooit te vergeten en in het hart te bewaren.

Zo heb ik ze ervaren.

Stijn Coninx

Leo Martin, de talentvolle muzikant.

VOORWOORD | Frank Van Laecke

Toen Leo Martin op 1 oktober 1972 zijn afscheidsconcert gaf in het Casino van Gent was ik erbij. Ik was veertien. De begaafde klarinettist en saxofonist was een student van mijn oom aan het conservatorium. Muziek combineren met een goed gemikte grap... het werkte als balsem voor de ziel. Als kind ging ik af en toe naar zijn winkel nabij de Dampoort. Niet om er iets te kopen – dat geld had ik niet – maar wel om in de nabijheid van de man te zijn die zoveel mensen had betoverd met zijn natuurlijke charme en zijn ontegensprekelijke gevoel voor humor en timing.

Twee jaar zong de fonoplatenzaak het uit. Niet langer. De scène bleek een Lorelei die niet te smoren was en Leo De Waegeneire werd weer wie hij wilde zijn: Leo Martin. De muzikant verdween op de achtergrond, de komiek trad definitief naar voren. Twee volgspots schenen voortaan terecht op een onafscheidelijk duo. ‘Gaston & Leo’ werd een begrip. En wat voor een begrip! We kunnen dan ook onverbloemd spreken van een historische vergissing wanneer de toenmalige BRT-directeur liet optekenen dat hij niet meer met ‘gepensioneerde komiekskes’ wilde werken. Het pas opgerichte VTM zag wél brood in Gaston en Leo, en de rest is geschiedenis.

Het succes van Gaston & Leo is chemie. Zo een virtuoze twee-eenheid was zelden gezien. Een Vlaamse versie van het internationaal gerenommeerde Italiaanse clownsduo *I Colombarioni*. Gaston, de ras-cabaretier, die beter dan wie ook wist hoe een pointe te plaatsen. Leo, de meesterlijke aangever die perfect aanvoelde hoe hij een spits moest laten scoren omdat hij eigenlijk zelf een spits was maar er in zijn tomeloze generositeit voor had gekozen dienstbaar te zijn aan het tweespan.

Als gevoel voor humor begint bij gevoel voor verdriet, zoals Toon Hermans beweert, dan zijn Gaston en Leo de troosters geweest van vele generaties. Zij wisten als geen ander hoe serieus humor was. En hoe belangrijk. Hun talent zorgde telkens weer voor de bevrijdende lach. Hun erfenis is bijgevolg niet gering. Hun schoenen nog steeds te groot om te vullen.

In deze kleurrijke pêle-mêle brengt auteur Kobe Van Herwegen een prachtig en terecht eresaluut aan twee iconen. Verhalen en foto's verbinden naadloos verleden en heden. Nostalgie die leidt naar een groot gemis. Hoewel... Grote Meneren gaan niet dood. Hun stemmen blijven klinken. De lach verstomt nooit. En ook de klanken van de klarinet en saxofoon van Leo zwijgen niet. Mijn nicht bespeelt nu zijn instrumenten. Met liefde en respect voor hun oorspronkelijke eigenaar. En als we samen zijn, vraag ik naar een miniconcert. Dan sluit ik mijn ogen en zie ik hem. Leo. Op 1 oktober 1972. In de geruststellende wetenschap dat hij deze keer nooit meer weg zal gaan. Nee. Hij zal er altijd zijn. Mét Gaston. Ze zullen mij blijven troosten.

In oprechte dankbaarheid,

Frank Van Laecke

INLEIDING | Kobe Van Herwegen

Sommige lichtjes blijven branden.

Toen ik op jonge leeftijd Gaston en Leo voor het eerst aan het werk zag, zat ik meteen aan het beeldscherm gekluisterd. Nog steeds herinner ik me perfect hoe Gaston verkleed als verschillende vrouwelijke personages politieagent Leo de mond snoerde, Joske de telefoon opnam of een verwarde duivenmelker zijn duiven liever opat in plaats van ze los te laten.

In de toen internetloze tijd had ik alleen maar hun televisieoptrédens en enkele videocassettes van de overburen om te bekijken. De rest van de tijd speelde ik, net als zovele andere generatiegenoten, hun sketches op de speelplaats na. Wanneer Leo op mijn achtste overleed, was ik net als het hele land uit mijn lood geslagen. Nog steeds staat de cover van een televisieblad met dit droevige nieuws op mijn netvlies gebrand.

Na Leo's dood ging Gaston met verschillende andere aangevers verder. Maar het succes werd nooit meer als weleer. Bij zijn overlijden in 2016 kwam ook sporadisch zijn oude compagnon weer onder de aandacht. Maar een ultiem eerbetoon aan Vlaanderens grootste komische duo bleef uit.

Dit boek schetst hun carrière, geïllustreerd met fotomateriaal uit de persoonlijke archieven van beide komieken.

Hun ruzie, die mogelijks voorgoed het doek over het duo had kunnen doen vallen, fungeert als pauze in de voorstelling van hun leven. Het geeft de mogelijkheid om drie verschillende arena's waarin ze actief waren, afzonderlijk te ontginnen.

Hopelijk brengen sommige foto's, anekdotes of sketches herinneringen naar boven uit die mooie, zorgeloze verleden tijd.

Of zoals ze het zelf zouden zeggen:

Och als dien tijd nog kon bestaan,
ge zou me nondedoeme nogal ne gang zien gaan.
Nu dat te laat is weet ik pas,
ik wou dak nog ne sloeber was.

Kobe Van Herwegen

